

СЕКЦІЯ II. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВАМИ ПОТЕНЦІАЛУ ЇХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Гаврась Дмитро Русланович

аспірант кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Будь-яке підприємство повинно прагнути збільшити свій економічний потенціал [1–3]. Важливими чинниками його формування є існуюче у підприємств ресурсне забезпечення [4], зокрема людські ресурси [5, 6], основні фонди [7], грошові засоби [8, 9], інформація [10] тощо, а також рівень ефективності використання цих ресурсів [11]. Зростання цього рівня може розглядатися як одна з головних ознак економічного розвитку підприємств.

Існує значна кількість видів економічного розвитку підприємств та країни загалом [12], серед яких важливе місце посідає інноваційний, зокрема техніко-технологічний, розвиток [13]. Своєю чергою, важливим результатом цього розвитку є зниження обсягів споживання ресурсів, передусім, внаслідок впровадження на підприємствах ресурсозберігаючих технологій [14–21] та реалізації інших заходів з ресурсозбереження [22–26].

Необхідно відзначити, що потенціал інноваційного розвитку підприємств визначається їх здатністю сформувати свій стратегічний інноваційний потенціал, тобто досягти зростання наявного у суб'єктів підприємництва інноваційного потенціалу. За таких умов оцінювання потенціалу інноваційного розвитку підприємств повинно базуватися на визначенні величин їх наявного та стратегічного інноваційного потенціалу. Своєю чергою, як наявний, так і стратегічний інноваційний потенціал суб'єктів господарювання можуть визначатися за такими головними напрямками, як: 1) здатність підприємств до розроблення власними силами продуктових нововведень; 2) здатність підприємств до розроблення власними силами технічних та технологічних нововведень; 3) здатність підприємств до розроблення власними силами організаційних, маркетингових та інших різновидів нововведень; 4) здатність підприємств до впровадження у свою діяльність продуктових нововведень; 5) здатність підприємств до впровадження у свою діяльність технічних та технологічних нововведень; 6) здатність підприємств до впровадження у свою діяльність організаційних, маркетингових та інших різновидів нововведень.

Окрім того, як наявний, так і стратегічний інноваційний потенціал суб'єктів господарювання можуть характеризуватися обсягами інвестиційних ресурсів, вкладених у здійснення підприємствами інноваційної діяльності, а також величиною фінансово-економічних результатів від провадження цієї діяльності. Також необхідно брати до уваги ту обставину, що оцінювання усіх різновидів інноваційного потенціалу підприємств повинно здійснюватися на засадах оптимізаційного підходу, за якого максимізуватиметься певний результатний показник (зокрема, прибуток від здійснення підприємствами інноваційної діяльності) з урахуванням існуючих ресурсних та інших обмежень. Тоді можливо побудувати систему показників оцінювання фактичного рівня реалізації потенціалу інноваційного розвитку підприємств. Зокрема, до таких показників варто віднести:

1) співвідношення між фактичними та оптимальними обсягами інвестицій у розроблення підприємствами власними силами у звітному періоді продуктивних, технічних, технологічних, організаційних, маркетингових та інших різновидів нововведень;

2) співвідношення між фактичними та оптимальними обсягами інвестицій у впровадження підприємствами у звітному періоді продуктивних, технічних, технологічних, організаційних, маркетингових та інших різновидів нововведень;

3) співвідношення між фактичними та оптимальними обсягами виробництва та (або) впровадження підприємствами у звітному періоді продуктивних, технічних, технологічних, організаційних, маркетингових та інших різновидів нововведень;

4) співвідношення між фактичною та максимально можливою величинами прибутку підприємств від провадження ними інноваційної діяльності у звітному періоді як за загальним обсягом такої діяльності, так і за окремими різновидами нововведень.

Застосування цих показників у практиці діяльності підприємств надасть можливість виявити резерви щодо доведення наявного у підприємств інноваційного потенціалу до його стратегічної величини.

Список використаних джерел:

1. Ємельянов, О. Ю. (2019). *Потенціал економічного розвитку підприємств: інструментарій та моделі оцінювання: [монографія]*. Львів: Національний університет «Львівська політехніка».
2. Гришко, В. А. (2010). Показники та методи оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. *Схід. Аналітично-інформаційний журнал*, (7(107)), 18–21.
3. Лесик, Л. І. (2013). Типологія видів і чинників формування економічного потенціалу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*, (23), 271–278.
4. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Висоцький, А. Л. (2013). Діагностика ресурсного забезпечення як чинника формування виробничо-збутового потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*, (23.4), 128–135.
5. Склярчук, Т. В. & Соболев, І. В. (2017). Сучасний механізм оцінювання ефективності персоналу промислового підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*, (2(27)), 72–75.
6. Верхоглядова, Н. І. & Русинко, М. І. (2013). Характеристика і структура трудового потенціалу підприємства. *Інноваційна економіка*, (4), 37–40.
7. Шарманська, В. М. & Вітюк, В. В. (2018). Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання. *Молодий вчений*, (1(53)), 550–552.
8. Васюренко, О., Ляшенко, В. & Подчесова, В. (2014). Ефективність кредитування фізичних та юридичних осіб банками України: методологія аналізу стохастичних границь. *Вісник НБУ*, (1), 5–11.
9. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Symak, A., Trevoho, O., Turylo, A., Kurylo, O., Danchak, L., Symak, D. & Lesyk, L. (2020). Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Government Contribution. *Sustainability*, (12(15)), 6184.

10. Ємельянов, О. Ю., Крет, І. З. & Сегедій, О. М. (2003). Інформаційне забезпечення аналізу інвестиційного потенціалу галузей економіки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління*, (484), 66-71.
11. Ємельянов, О. Ю. & Курило, О. Б. (2009). Ефективність використання виробничих ресурсів підприємства та їх вплив на експлуатаційні витрати. *Схід. Аналітично-інформаційний журнал*, (8), 63-67.
12. Погорелов, Ю. С. (2006). Розвиток підприємства: поняття та види. *Культура народів Причорномор'я*, (88), 75-81.
13. Герасимчук, В. Г., Довгань, Л. Є. & Давиденко, В. Р. (2006). Інноваційно-інвестиційний розвиток промисловості України: проблеми і перспективи. *Інвестиції: практика та досвід*, (12), 14-17.
14. Амоша, О. І., Булеєв, І. П. & Шевцова, Г. З. (2007). Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. *Економіка промисловості*, (1(36)), 3-9.
15. Ортіна, Г. В. (2016). Модернізація та інноваційність як напрями антикризового розвитку підприємств реального сектора економіки. *Економіка та держава*, (2), 29-32.
16. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Крет, І. З. (2013). Методичні засади оцінювання економічної ефективності впровадження ресурсозберігаючих технологій на промислових підприємствах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*, (754), 18-25.
17. Концеба, С. М. & Непочатенко, О. О. (2007). Енергозберігаючі технології в Україні: економічний ефект та перспективи впровадження. *Збірник наукових праць УНУС*, (63), 1-5.
18. Caliskan, H. K. (2015). Technological change and economic growth. *Procedia Soc. Behav. Sci.*, (195), 649-654.
19. Piva, M. & Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. *Eurasian Bus. Rev.*, (8(1)), 13-32.
20. Sredojecic, D., Cvetanovic, S. & Boskovic, G. (2016). Technological changes in economic growth theory: neoclassical, endogenous, and evolutionary-institutional approach. *Economic Themes*, (54(2)), 177-194.
21. Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Lesyk, R. & Lesyk, L. (2018). Assessment of the technological changes impact on the sustainability of state security system of Ukraine. *Sustainability*, (10(4)), 1186.
22. Андрусів, У. Я. & Мазур, І. М. (2017). Комплексний підхід до забезпечення раціонального використання енергетичних ресурсів. *Бізнес Інформ*, (1), 44-49.
23. Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. *Економіка. Фінанси. Право*, (8), 7-10.
24. Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. *Економіка: реалії часу*, (2 (30)), 79-84.
25. Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. *Економіст*, (12), 72-75.
26. Ємельянов, О. (2023). Склад інформації, необхідної для управління енергозберігаючими технологічними змінами на підприємствах. Матеріали конференцій МЦНД, (17.03.2023; Дніпро, Україна), 97-99. вилучено із <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/465>